

τὸν γαλαξίαν, τοὺς κομήτας, τοὺς ἀνέμους, τὴν βροντὴν, τὴν ἀστραπὴν, τοὺς ὄφεοις θεούς. Τὸ πρόβλημα ὡσαύτως τοῦ διάστηματος, ὅπερ βραδύτερον ἔμελλε νὰ βασανίσῃ τοσαύτας πνευματωδεις καὶ ισχυρὰς διανοίας, προκαταλημέναι τὸν ισχυρὸν αὐτοῦ νοῦν, καὶ τὸ πρόβλημα τοῦτο δέχεται περὶ αὐτοῦ λύσιν, ἥτις ἔμελλε ἡμέραν τίνα νὰ εἴνε τὸν Λειψιτίου καὶ τοῦ Καρτεσίου.

(Ἐπειτα συνέχεια.)

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΙΔΗΨΩ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΥΔΑΤΩΝ

(Βεβλεψορεσέα.)

Αἱ ήφαιστειακαὶ δινάμεις, αἵτινες ἐνήργησαν συγχρόνως μετὰ τῆς τριτογενοῦς περιόδου ἢ περὶ τὰ τελὴ αὐτῆς, διεμόρφωσαν οὐ συμιρόν μέρος τοῦ ἐλληνικοῦ ἐδάφους, ὅπερ καὶ σήμερον ἔτι ἐκδηλοῖ τὴν ὑπὲρ αὐτὸν δρασίν ήφαιστειακῶν ἐνεργειῶν. Ηἱ ήφαιστειακὴ δὲ αὕτη ἔκτασις, διήκουσα τὸν Αἰγαῖον πελάγει, περιλαμβάνει μέρος τοῦ Κορινθιακοῦ Ισθμοῦ, τὴν χερσόνησον τῶν Μεθάνων, τὴν Αἴγιναν, τὸν Πόρον, καὶ πολλὰς τῶν Κυκλαδῶν νήσων. Τὴν τοιαύτην τῶν μερῶν τούτων διαμόρφωσιν βεβαιοῦσιν οὐ μόνον τὰ ἐν αὐτοῖς ἀφθόνως ἀπαγόντα ήφαιστειογενῆ πετρώματα—**τραχεῖται, ζψιδειανός, ήφαιστειακὴ σποδός κ.τ.λ.**—, ἀλλὰ καὶ αἱ διάφοροι μεταλλικαὶ πηγαὶ καὶ θειοθέρμαι, ὡς καὶ αἱ ποικίλαι κατὰ τὴν σύνθεσιν ἀεριοειδεῖς ἀναθυμιάσεις. Οὗτως αἱ ἀξιόλογοι θειοῦχοι ἀλιπηγαῖ τῶν Μεθάνων, τῆς Μήλου, ἡ θειωνιὰ τοῦ Σουσακίου, αἱ ἀεριώδεις ἀναθυμιάσεις ἐν Καλάμῳ, ἐν Μήλῳ κλ., πάντα ταῦτα εἰσιν αἱ τελευταῖς ἐφάνσεις τῶν ήφαιστειακῶν δυνάμεων, αἵτινες ζωηρῶς ἐδρασαν ἀλλοτε ἐπὶ τῆς ήμετέρας πατρίδος, καὶ ὡν αἱ ἐνέργειαι δὲν ἔξειπον ἔτι τελείως.

Εἰς τοιαύτας ἐνέργειας δυνάμειθα ἔσως νὰ ἀποδῷμεν καὶ τὴν γένεσιν τῶν ιαματικῶν θερμῶν τῆς Αἰδηψοῦ. Τὴν τοιαύτην δὲ γνωμην δυνάμειθα νὰ στηρίξωμεν καὶ ἐκ τῆς ἵπαρξεως πολλαχοῦ πυριγενῶν πετρώματων—**διερετῶν**—, οὓς πρῶτος ὁ πολυμαθὴς διευθυντὴς τοῦ «Προμηθέως» κ. Κ. Μητσόπουλος ηὔτυχης νὰ ἀνακαλύψῃ καὶ διακρίνῃ. Καὶ τοιαύτη μὲν πιθανώτατα ἡ γένεσις τῶν πηγῶν τῆς Αἰδηψοῦ, τῶν ἀπέναντι αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῆς Εύβοικῆς χερσονήσου Λιγκάδος κειμένων πηγῶν Γυιάλτρα, τῶν Θερμοπυλῶν, καὶ τῆς Υπάτης.

Καίτοι δὲ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐγνώσθη ἡ μεγάλη ιαματικὴ δύναμις τῶν Αἰδηψίων θερμῶν, καίτοι ἐθρυλόθητη ἐπὶ τῷ θαυμασιωτέρον ἡ ἔξι αὐτῶν ὡφέλεια, οὐδεμίᾳ δύμως ἐπιστημονικὴ αὐτῶν ἔρευνα ἐπεγένετο μέχρις ἐσχάτων. Κατὰ μυριάδας πολλὰς ἀριθμοῦνται οἱ κατὰ τὰ τελευταῖς ἔτη ἐπισκεψάμενοι τὰς θέρμας τῆς Αἰδηψοῦ, οὐδενὸς δύμως ἡ προσογὴ ἐστράφη πρὸς αὐτάς, ἐκτὸς ὀλίγων μόνον ἐπιχειρηματιῶν, οἵτινες καὶ οἰκήματα εὐπρεπῆ ἀνιδρυσαν κατέν τέως ἀξενον τόπον, τὸν μέχρις ἐσχάτων τὴν βαρθερότητα μόνον ἐκφαίνοντα, μετεβαλον εἰς φιλόξενον χώραν συναγείρουσαν ἐπησίας, ἀπὸ πάσης ἀκρας τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τρισχιλίους καὶ πλέον ἐπισκέπτας.

Καὶ ἦδη ἐπέστη τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου ἵνα πρὸς τὴν γενικὴν προσδοσι, τῇ βελτιώσει τῶν οἰκημάτων καὶ τῶν λουτήρων — οἵτινες πρὸ πέντετείς ἡδύναντο κατὰ τὴν φοσσῶν τοῦ κ. Ἀφεντούλη νὰ ἐκληροθεσιν ὡς τύποι αἰσχρότητος καὶ ρυπαρίας — μελετηθεσιν ἦδη τὸ πρῶτον αἱ θερμαὶ τῆς Αἰδηψοῦ, ἀναλυθεσιν τὰ ὄρατα κατέτησεν ἐξακριβωθεσιν αἱ πηγαὶ καὶ οἱ ιαματικὴ δύναμις αὐτῶν — καὶ τὴν μελέτην ταύτην ὀφειλούσεν εἰς τὸν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ὑφηγητὴν τῆς χημείας κ. Ἀναστάσιον Δαμβέργην. Ή περὶ τῶν ἐν **Αἰδηψῷ ἐμπατεκῶν ὄδάτων** προσφέτως ἐκδοθεῖσα πραγματεία περιλαμβάνει ἐν ταῖς τρισκόντα σελίσιν αὐτῆς μονογραφίαν πλήρη, ἔξι τλούσαν τελέως τὸ θέμα. Ή τοπογραφία τῶν θερμῶν τῆς Αἰδηψοῦ, ἡ λεπτομερὴς περιγραφὴ τῶν πολυαριθμων πηγῶν, ἡ καταμετρησίας τοῦ ποσοῦ τῶν ὄδάτων, ὁ προσδιορισμὸς τῶν φυσικῶν ἰδιοτήτων αὐτῶν καὶ τοῦ εἰδικοῦ βιβρους, αἱ διάφοροι ἐν Αἰδηψῷ ἀπαντώσαι ἀεριοθέρμαι, ἡ φύσις τῶν ίζημάτων καὶ τῆς ἴδιος ἀποτελοῦσι τόσα κεφαλικά προεισαγωγικά εἰς τὴν ὑπὸ χημικὴν ἔποψιν ἔρευναν τῶν μεταλλικῶν ὄδάτων τῆς Αἰδηψοῦ. Ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ τῇ εἰσαγωγικῇ οὐδενὸς παραλείπει ὁ συγγραφεὺς νὰ μνημονεύσῃ συμβολλόντος πρὸς τὸν σκοπὸν του. Ἐν δὲ τῇ χημικῇ ἔρευνῃ τῶν πηγῶν ἀναγράφει ὁ κ. Δαμβέργης τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀναλύσεως ἔξι κυριωδῶν πηγῶν, αἵτινες διὰ τὴν ἀφθονίαν αὐτῶν, τὴν θερμοκρασίαν καὶ τὰς ἰδιοτήτας τῶν ὄδάτων, θελουσι ἀποτελέσην τὴν κυρίαν τροφὴν τοῦ ἰδρυθησομένου ἐν Αἰδηψῷ μεγάλου ὑδροθεραπευτικοῦ ἐνδικιτήματος. Ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων δὲ τῶν ἀναλύσεων ὁδηγούμενος, κατατάσσει τὰς πηγὰς τῆς Αἰδηψοῦ μεταξὺ τῶν θερμῶν ἐσχυρῶν ἀλεπηγῶν τῶν ἐνέχουσῶν πολὺ τὸ ἀνθρακικὸν ὅξυ, ὀλίγα τὰ ἀνθρακικὰ ἀλλατα καὶ τὰς ἐνώσεις τοῦ σιδήρου, καὶ ἐλάχιστον ποσὸν ὑδροθείσου, καὶ κατ' ἀκολουθίαν παραβάλλει αὐτὰς πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ Αγτερν, τοῦ Hall, τοῦ Kissingen. Ἐν τέλει δὲ προσθέτει καὶ τὰς τῆς σατιτικῆς πορίσματα τῶν ποιησαμένων χρῆσιν τῶν Αἰδηψίων ὄδάτων. Τοικύτην ἐν σκιαγραφήματι ἡ περὶ τῶν Αἰδηψίων θερμῶν μονογραφία τοῦ κ. Δαμβέργη, ἡν ἐξειργάσατο μετὰ σπανίκες εὐσυνειδησίας. Δὲν δυνάμειθα ἡ συγγραφὴς θερμῶς τῷ συγγραφεῖ νὰ παροτρύνωμεν αὐτὸν νὰ συνεχίσῃ τὰς τοιαύτας αὐτοῦ μελέτας ἐπὶ τῶν μεταλλικῶν ὄδάτων, τοῦ φυσικοῦ τούτου πλούτου δι' οὐ ἐφοικίσθη ἡ ήμετέρα πατρίς, μηδὲ νὰ ἀποθαρρυνθῇ τὸ παράπαν ὑπὸ τῆς ἐπιστημονικῆς Ἑγρασίας τῆς ἀπονεκρούσης περὶ ἡμῖν πέσσων ζωῆν καὶ πᾶσαι δρσαν, ζηροσίας, καθ' ἡς ὄφειλουσι πάντες οἱ γνήσιοι τῶν ἐπιστημῶν θεράποντες ἐκάστοτε θερρούντως ν' ἀντεπεξέργωνται.

A. D. B.

ΧΡΟΝΙΚΑ

* * * Η κρατηροειδῆς λίμνη Δασάλα ἐπὶ τοῦ Κιλιμαντζάρου Τὸ ἐπέ τῆς Ανατολικῆς Αφρικῆς ὅρος Κιλιμαντζάρον. ὅπερ εἴνε ἡφαιστειογενές, φέρει κρατήρας ἐσβεσμένους, ὃν τινες εἴνε εἰς λίμνης μεταβεβλήμενοι. Τοιαύτη λίμνη κρατηροειδῆς εἴνε καὶ ἡ Δασάλα, και μένη ἐπὶ τῆς Ανατολικῆς τοῦ ὄρους κλιτύος, ἡν ἐξηρευνησαν κατὰ τὸ παρελθόν ἔσπειρος French Sheldon. Αἱ ὄχθαι τῆς λίμνης ταῦ